

RESPEKT
K PŘIROZENÝM PRÁVŮM
ČLOVĚKA

TISKOVÁ ZPRÁVA

28. 2. 2017

Stanovisko Českého helsinského výboru k tragédii v souvislosti s exekucí

Jako už několikrát dříve, měl zásah exekutorů 12. ledna 2016 tragický dopad. Nejsou podrobně známy důvody zásahu. Z dostupných zdrojů lze usoudit, že do bytu Jaroslava Janoty z Napajedel vstoupili exekutoři a muž se bránil střelbou. Úkolem soudu bylo zjistit věrohodnost jeho obhajoby. Nemusel vědět, že do bytu vlámali právě exekutoři a mohl skutečně chtít střelbou útočníky zastrašit a nemířil na ně. Naštěstí nebyl nikdo usmrčen ani zraněn. Pachatel však byl odsouzen za pokus o vraždu a před nástupem uloženého trestu odnětí svobody na 12 let dne 22. února zvolil smrt skokem ze sedmého patra.

Není v kompetenci Českého helsinského výboru posuzovat oprávněnost rozhodnutí o Janotově povinnosti zaplatit dluh a rozhodnutí zaplacení dluhu vymáhat exekučním zásahem. Střelba na exekutory je zavrženíhodná, neboť lidský život je hodnotou, již na prvním místě chrání mezinárodní dohody a státní normy týkající se lidských práv.

Jisté však je, že k takovým tragédiím by nedocházelo, kdyby Česká republika ctila právní tradici, podle níž mají mít smluvní strany vůči sobě rovnou pozici. Česká praxe, tak jak se projevuje v rozhodování soudů a v exekučních zásazích, neúměrně zvýhodňuje věřitele vůči dlužníkovi. Nerespektuje přirozený fakt, že věřitel poskytl půjčku svobodně a s vědomím rizika. I dlužník má být zákonem chráněn a jeho riziko musí být přiměřené.

Pozice exekutora, který vykonává rozhodnutí soudu, avšak činí to jako podnikatel, je nepřiměřeně silná a ohrožující osobní integritu a další práva postižených osob. Jako nepřiměřené se jeví i to, že věřitel si může exekutora vybrat. Mezi exekutory vznikají konkurenční vztahy ne vždy ve prospěch práva. Změny v pozici exekutorů, s nimiž přišla současná, letos končící vláda byly změny správným směrem, avšak nedostatečné.

Český helsinský vybízí zákonodárce, aby nabídli občanům důstojnější pozici smluvních stran v záležitosti úvěrů, půjček a zápůjček. Je v jejich zájmu ukázat voličům, že nejsou ve službách exekutorské lobby.

Případ Jaroslava Janoty také ukazuje na krajní nutnost zlepšit veřejnou informovanost občanů o osobních právech a možnostech jejich uplatňování. V tomto případě např. o možnostech použít opravných prostředků v trestním řízení a svěřit svou kauzu neziskovému občanskému sektoru. Český helsinský výbor jako jeho součást věnuje v různých případech pozornost právu občana na spravedlivý proces. Je možné, že při lepší informovanosti by nedošlo k tragické sebevraždě.

za Český helsinský výbor

Táňa Fischerová, předsedkyně ČHV